

Het Evangelie verkondigen in onze tijd: uitdagingen en kansen

Studietweedaagse 2020 van de bisschoppen van België

Op hun jaarlijkse studiedagen hebben de bisschoppen van België dit keer gefocust op de vraag wat belangrijk is voor de Kerk om vandaag te kunnen evangeliseren. Ze overlegden hierover afgelopen maandag en dinsdag 27 en 28 januari in de norbertijnenabdij van Grimbergen. De inleidingen werden verzorgd door de hoogleraren Christoph Theobald en Guido Vanheeswijck. We geven hier een samenvatting van hun boeiende lezingen.

Een Kerk in metamorfose

De Frans-Duitse theoloog **Christoph Theobald** s.j., onder meer verbonden aan het Centre Sèvres in Parijs, begon zijn referaat met te onderstrepen dat de katholieke Kerk actueel een fundamentele metamorfose ondergaat.

Tegen deze achtergrond ziet pater Theobald als eerste en belangrijkste uitdaging het uitklaren van de vraag: **Waarom evangeliseren?** Want heel wat christenen weten het niet meer, voelen zich nog maar weinig betrokken. Of ze zien het christendom vooral als een waardensysteem of zoeken naar promotiestrategieën. Anderen dreigen zich terug te trekken in een kleine kring van gelijkgezinden. Nog anderen verwarren missie met bekeringsijver. Christenen vandaag begeleiden in wat de Kerk van bij haar oorsprong onder missie verstaat, is dan ook van primordiaal belang. En dat is voor prof Theobald niets anders dan terugkeren naar de oorsprong van het Evangelie: het altijd nieuwe Goede Nieuws dat God bevrijdend en onvoorwaardelijk naar ons toekomt, louter genade. In wie discipel van Jezus wordt, ontbrandt onstuitbaar het vuur om dit Blijde Nieuws te delen, om te evangeliseren.

De enige plaats waar dat kan gebeuren, is in het leven van elke dag: het Galilea van onze tijdgenoten. Meteen de tweede uitdaging: **de betekenis van evangeliseren hervinden** door naar de mensen toe te gaan en opnieuw aan te sluiten bij de vele etappes van hun bestaan. Niet dus allereerst allerlei doen, maar er zijn (in het Frans: *présent*, dat tegelijk veelzeggend ook *geschenk* betekent).

Voor Christophe Theobald vloeit daaruit voort dat evangeliseren ook betekent de **mogelijkheden van contact met onze tijdgenoten vermeerderen**; een derde grote uitdaging. Wie zijn de *pendelaars* vandaag die de gave hebben om echt aan te voelen wat leeft in de mens die voor ons staat? En waar zijn de plekken waar we dat (kunnen) waar maken? Is het in onze liturgie? Zijn het onze onthaltende gemeenschappen? En waar elders?

Een vierde uitdaging ligt voor pater Theobald in het belang van **een pedagogie van missionaire vernieuwing**. Mensen en gemeenschappen laten uitbreken uit de bestaande instituties: niet langer afwachten, maar op weg gaan, negativisme ombuigen in nieuwe hoop. Belangrijk zijn voor hem daarbij onder meer het erkennen van de charisma's van mensen, synodaliteit en gastvrijheid.

Een vijfde uitdaging die de professor voorlegde, is het **realiseren van missionaire gemeenschappen**. Sleutelwoord is voor hem, met verwijzing naar *Evangelii Gaudium* van paus Franciscus: *Prioriteit geven aan de tijd, aan het initiëren van processen, in plaats van het willen bezetten van de ruimte*. Het hart van de mensen echt raken en gemeenschappen worden die het verschil maken. Priesters en andere verantwoordelijken dienen hierbij begeleiders te worden van wie op weg gaan.

De Kerk heeft heel wat te bieden

De Vlaamse filosoof **Guido Vanheeswijck**, hoogleraar aan de U Antwerpen en de KU Leuven, vertrok voor zijn uiteenzetting van een opmerkelijke vaststelling van zijn hoogbejaarde atheïstische Duitse confrater Jürgen Habermas. Nadat die decennia stelde dat het christendom voorbij is, zegt hij nu dat onze cultuur behoefte heeft aan betekenissen die in religie vervat zitten. En de West-Europese samenlevingen die de meest seculiere zijn, hebben het meest religie nodig.

Vervolgens ging Vanheeswijck in op het **proces van secularisering** zoals zich dat sinds de middeleeuwen heeft voltrokken. Meest opvallende evoluties: van heteronomie (het individu is onderdeel van het geheel) naar autonomie, van hiërarchisch gestructureerd algemeen belang naar een algemeen belang op basis van contracten, van gehoorzaamheid naar politieke stelsels op basis van representatie en participatie, van een grote rol voor traditie naar een groot belang voor verandering.

De hoge verwachtingen van de seculiere cultuur komen echter niet uit: er blijkt geen echte autonomie te zijn, technologie overmeestert, het milieu blijkt verknoeid, er is heel wat zinverlies, ethiek is fragiel en mensen zijn weliswaar vrij, maar het antwoord op de vraag wat met die vrijheid te doen blijft uit. Voor Vanheeswijck liggen net hier **vele kansen** voor het Evangelie en voor hen die de Blijde Boodschap waarmaken.

Een van die terreinen is voor hem dat van **de ethiek**. Mensen blijven vragen stellen en zijn op zoek naar antwoorden: over migratie, ecologie, armoede, begin en einde van het leven, hoe omgaan met lijden, relaties en trouw, intimiteit, seksualiteit enzovoort. Het christendom heeft een grote rijkdom te bieden. En het is niet omdat mensen afhaken, dat het niet meer zou kunnen of mogen gezegd worden, zo onderstreepte Vanheeswijck. Religie als horizon van de ethiek is ontzettend belangrijk.

Andere terreinen waar het christendom een origineel aanbod heeft voor deze tijd zijn voor Guido Vanheeswijck onder meer: **het belang van traditie** (toekomst kan slechts voorbereid worden op de schouders van het verleden), **de zoektocht naar identiteit** en het **doorgeven van het geestelijke**, inclusief levensbeschouwing. En ook met vragen zoals: Wie is Jezus? Hoe bidden? Wat is transcendentie? kan volgens Vanheeswijck het christendom mensen van deze tijd kan aanspreken.

Geert De Kerpel

Nederlandstalige woordvoerder Belgische bisschoppenconferentie